

Gelegenheid tot het indienen van opmerkingen tot uiterlijk
donderdag 13 maart as. te 14.00 uur bij de griffier (Vrins).

CONCEPT

Verslag van een mondeling overleg
Vastgesteld maart 1980

∟ Chemische en
Lichte Industrie

De vaste Commissie voor Economische Zaken heeft op 7 februari 1980 op haar verzoek met de Minister van Economische Zaken mondeling overleg gevoerd over de situatie bij het concern Van Gelder Papier N.V. (VGP). De uitkomsten van dit overleg, waarbij de bewindsman zich had laten vergezellen van mr. M. van den Wildenberg, plv. Directeur ∟ van zijn departement, vat de commissie als volgt samen.

Naar aanleiding van dit overleg zond de Minister de commissie op 12 februari 1980 een brief over het lopende energiebesparingsonderzoek in de Nederlandse papier- en kartonindustrie. Deze brief is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

Een lid van de PvdA-fractie ging allereerst in op de problematiek bij de vestiging van VGP in Wormer, waar de nu dreigende algehele stopzetting van de produktie zal leiden tot een verlies van ongeveer 500 arbeidsplaatsen. Op dit moment bestaat nog onvoldoende inzicht in de toekomstperspectieven voor deze vestiging. Wel staat vast dat ook elders in de Zaanstreek in de komende tijd klappen zijn te verwachten, hetgeen verband houdt met de sterk verouderde structuur van de bedrijfstakken in die regio. Bij overplaatsing van de produktie van glasvliesvezel van Apeldoorn naar Wormer zal een deel van de werkgelegenheid behouden kunnen blijven. Na afweging van de werkgelegenheidssituatie in Wormer tegen de op zich ook niet rooskleurige situatie die na deze overplaatsing in Apeldoorn zal ontstaan, zou volgens dit PvdA-fractielid de beslissing toch ten gunste van de produktie in Wormer moeten uitvallen.

Ook de ontwikkeling bij de vestigingen in Velzen en Wapenveld, waar eveneens arbeidsplaatsen verloren dreigen te gaan, baart zorg.

De positie van VGP in totaliteit beschouwd, leek het deze Pvda-fractiewoordvoerder onvermijdelijk dat het concern, dat van de Amerikaanse Moedermaatschappij Crown Zellerbach weinig steun te verwachten heeft, in de toekomst een beroep zal doen op overheidsfinanciering. Aan de Minister legde hij de vraag voor, welke bijdrage de overheid kan leveren om de positie van VGP te versterken.

Tenslotte vestigde deze spreker de aandacht op de positie van de Centrale Ondernemingsraad. Uit een onlangs gevoerd gesprek met de vaste Kamercommissie, die ook de Raad van Bestuur had ontvangen, was gebleken, dat de COR over onvoldoende informatie beschikt en daardoor niet in staat is de haar ingevolge de Wet op de ondernemingsraden toegekende adviesfunctie naar behoren uit te oefenen.

Een tweede lid namens de fractie van de PvdA had begrepen dat de Nationale Investeringsbank (NIB) eveneens bij de financiering van het concern is betrokken en wel met een achtergestelde lening, waarschijnlijk op basis van de Regeling Bijzondere Financiering. Dit deed de vraag rijzen of het overleg over deze Regeling, waarbij ook de Staat is betrokken, inmiddels al tot overeenstemming heeft geleid en wat de inhoud is van het daaraan ten grondslag liggende reorganisatieplan, met name voor de vestiging in Wormer. Een tweede vraag had betrekking op de betrokkenheid van de centrale overheid. Is de Minister bereid om onmiddellijk na een beslissing van de Raad van Bestuur van het VGP-concern zijn standpunt te bepalen en dit aan de Kamercommissie mee te delen? Volgens dit lid zou een dergelijke betrokkenheid zeker ook op de besluitvorming van de Raad van Bestuur van invloed zijn.

Wat betreft

Een lid behorend tot de VVD-fractie bracht naar voren, dat de huidige problematiek bij VGP voor een belangrijk deel moet worden toegeschreven aan de factor energie. Met name in Wormer is sprake van een energie-intensieve produktie. Bovendien moet het concern concurreren met buitenlandse bedrijven die hetzelfde aardgas tegen lagere prijzen kunnen betrekken.

Spreker vroeg de bewindsman nog eens serieus aandacht te willen besteden aan mogelijke oplossingen om aan die problematiek het hoofd te bieden. -

In het verleden gedane pogingen, zo vervolgde dit lid, om nieuwe produkties in Wormer te introduceren, onder andere van asbest en stre^{en}wol, zijn mislukt. Welk oordeel heeft de Minister in dat verband over de vanuit het oogpunt van werkgelegenheid essentiële innovatiestrategie van het concern? Is in de Nederlandse papier- en kartonindustrie meer in het algemeen een extra innovatie-inspanning vereist, met steun van de overheid, zulks in het licht van de moordende concurrentie van ondermeer Zweedse en Canadese bedrijven, die zich ook voor wat betreft hun grondstoffenvoorziening in een aanmerkelijk gunstiger positie bevinden? Naar spreker meende, zal toepassing van "total energy"-systemen gunstige perspectieven bieden, nu het gaat om grote hoeveelheden laagkalorische warmte. Een nadere studie hiernaar verdiende aanbeveling.

Een lid van de fractie van D'66 vroeg zich af of de concernleiding niet al in een eerder stadium tot ingrijpende maatregelen, zoals deze nu worden voorgesteld, had moeten besluiten. In dat verband was bij dit lid nog de vraag gerezen hoe de NIB, die inmiddels een crediet ter grootte f 45 mln. zou hebben toegezegd, de situatie bij het concern beoordeelt.

In zijn beantwoording wilde de Minister van Economische Zaken vooropstellen, dat de overheid geen specifieke bemoeienis heeft met VGP; in die zin, dat haar bemoeienis met dit concern zich beperkt tot de algemene economische ontwikkeling en de werkgelegenheidssituatie. De NIB heeft VGP een achtergestelde lening verstrekt; van overheidssteun is derhalve geen sprake. VGP is geen overheidsbedrijf en de overheid kan daarom niet verantwoordelijk worden gesteld voor het door de concernleiding gevoerde beleid. Wel dient de overheid toezicht te houden op een juiste uitvoering van de Wet op de ondernemingsraden. Deze wet kent terecht in de onderhavige situatie een zeer be-

in het kader van de regeling
Bijzondere Financiering
directe

langrijke rol toe aan de Centrale Ondernemingsraad, omdat de COR, beter dan de afzonderlijke ondernemingsraden, in staat geacht moet worden de belangen van de verschillende vestigingen tegen elkaar af te wegen.

De Minister wees op de beperkte vrijheid van handelen van de overheid ten opzichte van VGP. De overheid kan noch regelend, noch adviserend optreden, wanneer een concern als dit onvoldoende innovatief inspeelt op een structureel slechte marktsituatie en zou hooguit VGP kunnen attenderen op de mogelijkheid van externe adviesbureau's, waarmee het bijvoorbeeld gaat om besparing op de hoge energiekosten. Daarnaast kan de overheid, ter verbetering van de concurrentiepositie van het concern ten opzichte van bedrijven in het buitenland, waar wel voldoende grondstof (hout) aanwezig is, de helpende hand bieden met een beleid gericht op uitbreiding van het bosareaal. Een dergelijk beleid zal gerealiseerd worden door bosaanplant in de Flevopolder en in een later stadium wellicht in de Markerwaard. De Nederlandse papier- en kartonindustrie heeft ten opzichte van de industrieën in andere landen te kampen met het probleem van hoge energiekosten. Het buitenland immers beschikt vaak over een anders samengesteld pakket van veelal goedkopere energiedragers (bijvoorbeeld waterkracht en bruinkool) in vergelijking tot het voor Nederland onderling uitwisselbare olie en aardgas. De energie-intensiteit van de papierindustrie versterkt het effect van prijsverschillen van de energiedragers.

Met betrekking tot de vestiging in Wormer zei de Minister positief te oordelen over het inmiddels genomen besluit dat vóór de afronding van de studie naar eventuele alternatieve produktiemogelijkheden noch door de Raad van Bestuur noch door het personeel uitspraken zullen worden gedaan, die op de toekomst van dit bedrijf vooruitlopen.

De produktie van asbestvilt verdwijnt langzamerhand, hetgeen in verband met de tegen deze produktie bestaande bezwaren uit het oogpunt van de bescherming van de gezondheid een goede zaak is. Eerst zeer onlangs is voorgesteld de alternatieve produktie van glasvliesvezel van Apeldoorn naar Wormer over te plaatsen. De Minister herinnerde er in dat verband aan, dat

momenteel 85 arbeids-
plaatsen telt.

de VGP-vestiging in Apeldoorn enkele jaren geleden sterk heeft moeten inkrimpen. Bij die gelegenheid is de papierfabriek aldaar afgeslankt van 500 tot ca 120 arbeidsplaatsen naast de bestaande glasvliesproductie, die / Ook in dat licht en mede gezien de problematiek bij het nabij Apeldoorn gevestigde concernonderdeel in Wagenveld zei de bewindsman zeer aarzelend te staan tegenover een eventuele overplaatsing van de glasvliesvezelproduktiecapaciteit naar Wormer. Hij bevestigde, dat de Zaanstreek te kampen heeft met het probleem van een verouderde bedrijfstakstructuur. Overigens was het voor hem de vraag of nu juist de werknemers van het bedrijf Wormer daarvan in eerste instantie moeilijkheden zouden ondervinden. Naar bekend bestaat bij Hoogovens immers nog een grote vraag naar mensen; de mogelijkheid van uitwisseling van personeel uit het nabijgelegen Wormer zou men niet bij voorbaat mogen uitsluiten. Er zijn wellicht nog andere oplossingen denkbaar. Het bedrijf in Wormer zal ook als de optie van overplaatsing van de glasvliesvezelproductie wordt gerealiseerd, moeten inkrimpen. Bezinning op vervangende werkgelegenheid is daarom in elk geval noodzakelijk.

In antwoord op de vragen over de financiering zette de Minister uiteen dat aan VGP een achtergestelde lening is verstrekt. De NIB is daarbij betrokken als medefinancier. Bij de nu ontstane situatie, waar VGP ernstig verlies lijdt, valt aan sanering niet te ontkomen, wil voorkomen worden, dat het concern in totaliteit in moeilijkheden komt. Gegeven de huidige beleidslijnen zal er geen mogelijkheid zijn om van overheidswege in termen van individuele steun tot extra financiering te komen.

Voor die sector bestaan wel generieke maatregelen - zoals op het gebied van energiebesparing -, waarop VGP zonnig een beroep zal kunnen doen.

Economische maatregelen hebben onvermijdelijk ook sociale consequenties, zoals voor wat betreft VGP nog heel duidelijk is gebleken bij de afslanking die indertijd in Apeldoorn heeft plaatsgevonden. Met de sociale factor, zo benadrukte de bewinds-

man, dient daarom evenals met de economische randvoorwaarden terdege rekening te worden gehouden bij het ter oplossing van de opnieuw gerezen structurele moeilijkheden te voeren beleid. De Minister achtte het daarom weinig zinvol om nu, en dus achteraf, te constateren dat de indertijd genomen maatregelen onvoldoende stringent zijn geweest.

Een achtergestelde lening kan worden verstrekt zonder dat er een ondernemingsplan bestaat, mits is vastgesteld, dat de betrokken onderneming in wezen gezond is. Na rijp beraad is begin 1980 aan VGP een dergelijk A-crediet verstrekt. Eventuele verdere credieten in de vorm van overheidssteun vereisen wel een ondernemingsplan. Op extra financiële steun van de kant van de groot-aandeelhouder Crown Zellerbach behoeft niet te worden gerekend.

Gekomen aan het eind van het overleg zegde de Minister toe, nog schriftelijk te zullen ingaan op de op het gebied van energiebesparing in de papier- en kartonindustrie geldende sectormaatregelen. Voor wat betreft de voor de toepassing van "total energy"-systemen relevante organisatie van de elektriciteitsvoorziening zal het door de Commissie Concentratie Nutsbedrijven (COCONUT) uit te brengen advies en de standpuntbepaling van de Regering daarover moeten worden afgewacht.

de Voorzitter van de Commissie,
Epema-Brugman

de griffier van de Commissie,
Vrins